

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84601,Podbielniak-Wladyslaw-Jozef.html>
2022-10-06, 12:15

Podbielniak Władysław Józef

PODBIELNIAK Władysław Józef (Walter Joseph) (13 III 1899, Buffalo, stan Nowy Jork, USA – 13 XII 1978, San Diego, Kalifornia), chemik, producent aparatury chemicznej. Najstarszy spośród pięciu synów Józefa i Pelagii (z domu Kubernackiej). Jego ojciec, z zawodu stolarz, przybył do Ameryki w 1892 ze wsi Czesławowo w ówczesnej guberni kaliskiej, matka – w 1896 z zaboru pruskiego.

P. był jednym z pierwszych absolwentów Kolegium Związkowego (Alliance College) założonego przez Związek Narodowy Polski w Cambridge Springs (Pensylwania). W 1918 został powołany do służby wojskowej. W 1920 ukończył inżynierię chemiczną na uniwersytecie w Buffalo. Po ukończeniu studiów powrócił do Kolegium Związkowego, gdzie w 1921–23 wykładał chemię, matematykę i fizykę. Doświadczenie zawodowe zdobywał m.in. w National Aniline and Chemical Company w Buffalo (1921–23) oraz laboratoriach Phillips Petroleum Co. w Bartelsville w stanie Oklahoma (1926–27). Pracował również na stanowisku badawczym w Michigan University (1925–26), gdzie później podjął studia doktoranckie. W 1928 uzyskał stopień doktora za rozprawę pod tytułem *Vaporization of Complex Mixtures*. W tym samym roku założył przedsiębiorstwo produkcyjno-badawcze Podbielniak, Inc. z siedzibą w Chicago. Firma zajmowała się opracowywaniem aparatury i przyrządów pomiarowych dla przemysłu naftowego. Produkowała m.in. aparaty Hydrobot i Semi-Robot służące do analizy gazów węglowodorów oraz HyperCal – aparat do analizy i oczyszczania cieczy. Uważa się, że firma Podbielniak, Inc. była pierwszym w świecie producentem aparatury służącej do chromatografii gazowej. W latach 30. i 40. P. uzyskał w tej dziedzinie kilkanaście patentów. Jego firma zatrudniała od 40 do 70 osób przy rocznych obrotach liczonych w milionach dolarów.

Najważniejszym osiągnięciem wynalazczym P. był ekstraktor, czyli separator roztworów chemicznych. W 1935 został po raz pierwszy zaprezentowany publicznie. Urządzenie składało się z kilku perforowanych bębnow wirujących z prędkościami sięgającymi kilku tysięcy obrotów na minutę. Pozwalało to na uzyskanie siły odśrodkowej 500 do 5000 razy przekraczającej wartość ziemskiej grawitacji. Ekstraktor P. znalazł zastosowanie w przemyśle petrochemicznym, farmaceutycznym i spożywczym. Wykorzystuje się go m.in. w procesie produkcji olejów roślinnych i mydła, do odkażania alkoholu przemysłowego, rafinacji uranu. W 2. poł. lat 40. zastosowanie ekstraktora P. umożliwiło rozpoczęcie przemysłowej produkcji krystalicznej penicyliny o wysokiej czystości i stabilności. W ekstraktory P. miała być wyposażona pierwsza polska fabryka penicyliny w Tarchominie w ramach planu koordynowanego przez Administrację ONZ ds. Pomocy i Odbudowy (UNRRA). Napięcia polityczne wywołane postępującym opanowywaniem Europy Środkowo-Wschodniej przez ZSRR i obawy przed wykorzystaniem ekstraktorów do produkcji broni biologicznej skłoniły rząd USA do zablokowania jesienią 1947 dostaw części aparatury. To niespodziewane jednostronne posunięcie wywołało poważny konflikt na forum międzynarodowym. 9 III 1949 Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) oficjalnie zajęła w tym sporze stronę krajów skarżących, m.in. Polski i Czechosłowacji, obiecując pomoc w zakupie aparatury do produkcji penicyliny; jednak próba zakupu w USA sześciu wirówek P. zakończyła się niepowodzeniem. USA utrzymały restrykcje w mocy, w 1951 nadały im jeszcze bardziej sformalizowaną postać (tzw. Battle Act). Pozytywnym efektem embarga było zintensyfikowanie w Polsce i innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej własnych prac badawczych ukierunkowanych na opracowanie alternatywnych metod produkcji antybiotyków. W zakładach tarchomińskich produkcję penicyliny uruchomiono wyłącznie polskimi siłami w VII 1949.

W 1954 P. wraz z małżonką Władysławą (z domu Gajda) założył w Chicago instytut badawczy, w którym były organizowane kursy analizy chemicznej gazów i paliw płynnych. Działalność szkoleniowa Podbielniak Institute

służyła umacnianiu pozycji na rynku jego firmy, promując umiejętność obsługiwaną produkowaną przez nią aparatury. P. z żoną stanowili efektywny duet wynalazczy. Pierwszą wspólną aplikację patentową złożyli już w 1930. Z ogólnej liczby 48 patentów, jakie P. uzyskał, przynajmniej 10 zostało przyznanych obojgu małżonkom. Rozwiedli się w 1959, co nie pozostało bez wpływu na ich dalsze kariery naukowe i wynalazcze. W 1960 Podbielniak, Inc. została zakupiona przez potentata branży chemicznej, firmę Dresser Industries, Inc. z Dallas. Firma P. zyskała na tej transakcji możliwość dalszej ekspansji, również zagranicznej, dzięki międzynarodowej sieci sprzedaży korporacji Dresser. We IX 1966 P. poślubił N. Bruce, a po przejściu na emeryturę przeprowadził się do Kalifornii, gdzie mieszkał aż do śmierci. Sporo publikował w pismach fachowych, opracowywał rozdziały w podręcznikach i monografiach. Był zapalonym żeglarzem. Jego jacht „Wladmor” był w latach 50. zaliczany do największych śródlądowych jednostek pływających zarejestrowanych w USA.

Znaczenie osiągnięć P. było doceniane już za jego życia. Podczas konferencji zorganizowanej w 1939 przez California Natural Gasoline Association P. był przez prasę amerykańską przedstawiany jako „międzynarodowej sławy autor wielu rozwiązań w przemyśle rafineryjnym”. W 1951 National Gasoline Association of America uhonorowało go prestiżową nagrodą im. Hanlona, przyznawaną za wybitne zasługi dla rozwoju przemysłu naftowego. Biogramy P. regularnie zamieszczały almanachy *Who is Who in Engineering*.

SBTP (S. Łotysz); *Who's Who in Engineering*, New York 1964.

Dresser Acts To Purchase Podbielniak, „Chicago Tribune” 24 IX 1960; M.L. Hoffman: *U.N. Health Body Seeks U.S. Penicillin Aid For Soviet Bloc, Which Charges Embargo*, „New York Times” 3 III 1949; S. Łotysz: *Historia ekstraktorów Władysława Podbielniaka*, KHNiT 2011, nr 2; *Official Records of the World Health Organization* 1949, No. 21; D. Payne: *Initiative in Energy: Dresser Industries, inc., 1880-1978*, New York 1979; *Poznaj swego sąsiada*, „Dziennik dla Wszystkich” 21 V 1947.

Sławomir Łotysz

[Poprzedni](#)
[Następny](#)